

ASSOCIACIÓ OASIURBA

Seu social: Barcelona

Àmbit geogràfic: Local

Forma jurídica: Associació

- 4 persones treballadores
- 33 persones sòcies

Nombre actual de persones ateses

- 12 persones ateses a serveis a la infància i la joventut
- 28 persones ateses a serveis a la gent gran
- 6 persones ateses a serveis a persones dependents o amb discapacitat
- 50 persones ateses a serveis a d'altres col·lectius en situació d'exclusió social
- 96 persones ateses en situació de vulnerabilitat residencial

www.oasiurba.org

Breu història de l'organització

El projecte neix l'any 2017 arran de la col·laboració d'un grup de joves professionals de tres entitats (Arquitectes de Capçalera, Base-A i BAM), que es van unir per posar el seu coneixement al servei d'una causa social: el dret a l'habitatge. Es va posar en marxa el projecte Punt Raval, en el que es planteja la promoció d'obres menors per a persones en risc de vulnerabilitat residencial i s'usa la inversió com a eina per negociar millors condicions de seguretat en la tinença.

L'any 2019, consolidació d'una oficina física al barri permetent així una estreta connexió amb el barri el qual ens permet participar i ser una antena de detecció de situacions de vulnerabilitat residencial. Podem apropar realitats tècniques complexes al veïnatge de forma amable, propera i pedagògica.

L'any 2021 es produeix una professionalització de l'entitat mitjançant una innovadora metodologia que incorpora el treball conjunt i coordinat d'arquitectes i advocades oferint una cartera de serveis tècnic-legals governats pels principis de l'economia social i solidària dirigida a mitigar les diferents problemàtiques que obstrueixen la funció social de l'Habitatge.

Missió

Entenem les problemàtiques del barri del Raval, paradigma de la precarietat residencial de Barcelona; l'especulació immobiliària, la manca d'accessibilitat, el parc d'habitatge envellit i els conflictes urbans.

Col·laborem amb la xarxa veïnal i les institucions per investigar i promoure noves formes de diagnòsi i d'intervenció en situacions d'infrahabitatge i pobresa energètica.

Creiem en una metodologia participativa, col·locant la persona al centre, abordant l'anàlisi de l'immoble amb una perspectiva multidisciplinària.

Busquem des de l'arquitectura i l'advocacia la millora de les condicions de vida de les persones, entitats i col·lectius garantint el dret a un habitatge digne.

Oferim serveis que estan governats pels principis de l'economia social i solidària, la justícia social, l'apoderament, i la sostenibilitat ambiental.

Volem transformar l'hàbitat en un oasi urbà; generar espais sostenibles i resilients amb l'entorn i les persones; mobilitzar grups socials per promoure el dret a un habitatge digne.

Descripció de l'activitat

Som arquitectes i advocades expertes en el dret a l'habitatge que treballem contra les situacions de vulnerabilitat residencial. Tenim experiència en cooperació local, rehabilitacions de finques, eficiència energètica i salut a l'habitatge. Des de la nostra seu al barri del Raval, abordem les principals problemàtiques que obstrueixen la funció social de l'habitatge.

Disposem d'una àmplia experiència en el sector de l'empresa privada convencional, gràcies a la qual coneixem de primera mà les tècniques de resolució de problemàtiques tecnicolegals i d'atenció al client que s'apliquen i que, ara exportem i adaptem a l'àmbit de l'economia social i solidària amb el fi de facilitar l'accés a aquest tipus de serveis i democratitzar-los.

Treballem en xarxa amb la resta d'agents del territori; la col·laboració amb les entitats socials del barri ens permet participar activament de les problemàtiques del veïnatge, mentre que els projectes acadèmics ens donen l'oportunitat de mesurar i definir els aspectes clau de les situacions d'infrahabitatge, pobresa energètica i vulnerabilitat residencial. En formar part de l'ESS, entenem l'arquitectura i l'advocacia com bé comú al servei de la ciutadania.

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA PROPOSADA

CO-HAB RAVAL

Breu descripció

El projecte CO-HAB-RAVAL, té com a objectiu principal millorar la qualitat de vida dels veïns i veïnes del barri a través del codisseny i la cofabricació de petites rehabilitacions en col·laboració amb entitats veïnals, veïns, veïnes i professionals del barri. L'equip impulsor està conformat pel grup de recerca REARQ-UPC, GICITED-UPC i Oasiurbà. Aquest projecte aborda la urgència de millorar les condicions d'habitabilitat dels espais comuns de les comunitats plurifamiliars en barris desafavorits a través d'una metodologia de rehabilitació assistida. Durant la fase de codisseny es fa una selecció d'espais i àmbits de treball, la preselecció de finques pilot, sessions de participació i l'elaboració d'un catàleg de microprojectes. Es tracta de solucions de baix cost, codissenyades per un equip multidisciplinari d'investigadors en l'àmbit de l'arquitectura, professionals de l'advocacia i la sociologia i amb col·laboració amb les entitats del teixit associatiu local, professionals locals del sector de la construcció i comunitats de veïns. Es proposen solucions per diferents espais comuns: vestíbuls, escales, terrats i patis.

Un cop finalitzat el procés de codisseny, algunes de les solucions proposades són seleccionades per la seva posterior implementació en cinc comunitats pilot del barri del Raval. Es dur a terme la fase d'execució amb la participació veïnal i professionals del barri. Les solucions construïdes evidencien el potencial de

millora funcional, espacial, tècnic i sociocomunitari, mitjançant actuacions de rehabilitació que impliquin processos de participació i autoconstrucció assistida. Són intervencions de baix cost i construcció ràpida, estandarditzada i senzilla, aplicables i adaptables a diversos edificis i comunitats segons les seves necessitats, prioritats i aspiracions, reproduïbles en molts edificis del Raval i altres àmbits vulnerables.

Aportació de valor de la iniciativa

La convivència i la possibilitat de compartir espais per a la trobada, les cures i la consciència col·lectiva són eines imprescindibles per a la millora de la qualitat de vida, especialment en les comunitats plurifamiliars de barris desafavorits. Espais comuns com les cobertes brinden l'oportunitat de generar un punt de trobada i fomenten la creació de vincles personals entre les persones que integren la comunitat residencial.

L'estandardització i replicabilitat de les solucions permeten que siguin accessibles i estiguin a l'abast per aplicar-les per tota la ciutadania. Les solucions tenen una voluntat expansiva i escalable gràcies al seu disseny que permet ser desmuntable i adaptar-se en altres edificis.

Necessitat a la que respon

Els prototips responen a la resolució de problemes d'insalubritat dels edificis antics, com ara la falta de renovació de l'aire interior, les males olors o la humitat excessiva. Les solucions persegueixen els criteris de sostenibilitat aprofitant i generant noves ventilacions naturals, sempre mitjançant sistemes passius i de molt baix cost.

La participació veïnal permet contribuir a la cohesió de la comunitat i a posar en pràctica l'autogestió i el suport mutu.

El projecte parteix de les capacitats dels veïns i teixit associatiu local per reconquerir el seu dret a l'habitatge i transformar proactivament els seus espais residencials de forma autogestionada i fomentar la comunicació amb l'economia local del barri.

Principals objectius assolits

Increment de la ventilació i la il·luminació natural i artificial, l'accessibilitat i la seguretat a l'ús, la disponibilitat d'espais confortables (ombra, vegetació, protecció al vent), flexibles i equipats (suport pla i estable, emmagatzematge) per a la trobada, la convivència i les cures.

Confecció participada d'un Catàleg de microprojectes de rehabilitació d'aplicació a curt termini a l'interior d'habitatges i espais comuns al barri del Raval i replicables a Ciutat Vella. Propostes específiques per a cadascun dels sis grups de treball + propostes integrals.

Base de dades comuna i participada. Cartografia i prioritització d'una mostra de casos amb necessitats d'intervenció.

Cofabricació i implementació participada de vuit prototips en habitatges i comunitats pilot.

Principals resultats obtinguts

Les problemàtiques exposades a les cinc finques seleccionades queden resoltes, o millorades, a partir de la implantació del que anomenem prototips. Aquests elements entesos gairebé com a objectes, s'adhereixen a les finques sense modificar la seva lògica constructiva. Això permet que es puguin desmuntar quan sigui necessari, ja sigui pel manteniment de l'espai, o bé perquè la seva funció ha arribat a un final. És habitual que les finques d'aquest caràcter tinguin elements patrimonials a protegir, i la instal·lació d'aquests prototips respecta el patrimoni arquitectònic existent. La metodologia proposada és un resultat en si mateix i fomenta l'articulació de xarxes de col·laboració sòlides amb perspectives de continuïtat.

Abast de l'experiència

Són intervencions de baix cost i construcció ràpida, estandaritzada i senzilla, aplicables i adaptables a diversos edificis i comunitats segons les seves necessitats, prioritats i aspiracions, reproduïbles en molts edificis del Raval i altres àmbits vulnerables.

Els prototips fomenten l'economia circular i de proximitat. Tots els prototips s'han realitzat mitjançant industrials i empreses del barri, fet que fa possible la reproducció dels prototips al mateix barri i que fomenta la creació de xarxes de coneixença i col·laboració entre el veïnat, les entitats del teixit associatiu local, l'administració pública local i els professionals del barri.

Persones implicades en l'experiència:

- Treballadores: 12
- Membres equips directius: 3
- Ateses: 240
- Voluntàries: 24

Principals factors clau d'èxit

La implicació de les veïnes de les comunitats, tant propietàries com llogateres, a voler participar i fer-se seu els espais comuns dels edificis. El fet que l'objecte d'intervenció siguin espais comuns va engrescar als veïns a voler millorar aquests punts de trobada neutra.

La viabilitat executiva dels prototips i el seu disseny per part dels veïns va fer possible la implementació d'aquests.

L'articulació de l'entitat Oasiurbà per generar els espais de treball de codisseny i de cofabricació entre veïns, professionals del barri i universitat va ser clau perquè es poguessin dur a terme espais de trobada i entesa.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

La dificultat més important va ser a nivell tècnic. Buscar solucions que siguin de baix cost, desmuntables, replicables i que donin solucions a problemes d'habitabilitat, accessibilitat, salubritat i seguretat dels edificis va ser complicat pel context de la naturalesa dels edificis del barri. L'exploració dels límits i els potencials d'acció socio-arquitectònica comunitària participativa des de l'escala petita d'intervenció mitjançant solucions constructives eficients, que no requereixin llicències urbanístiques ni acords de propietat i que, per tant, puguin ser fàcilment autogestionades i construïdes amb els recursos tècnics i professionals locals, va ser tot un repte.

El context en què es dirigeix el projecte és un barri que combina una alta densitat de població en risc d'exclusió residencial amb u parc residencial antic que no compleix amb els requisits d'habitabilitat i que necessita accions urgents de rehabilitació a gran escala dirigida a millorar la qualitat de vida sense comprometre la conservació dels elements patrimonials.

Elements innovadors que aporta la iniciativa

Aquest projecte ofereix una resposta local a l'emergència globalitzada de millorar la qualitat de vida en barris desafavorits:

Les solucions estandarditzables, replicables, fent sistemes de construcció en sec que permetin un desmuntatge senzill sense afectar el suport existent i que garanteixin la circularitat dels elements, en rehabilitació, és un camí imperatiu cap a l'adaptació i millora sostenible dels espais residencials existents. Foment de l'economia circular del barri, fent que altres comunitats vulguin i tinguin accés a aquestes solucions mitjançant industrials del barri.

Factors que permeten la transferència i replicabilitat

L'elaboració d'un catàleg de microprojectes on es pot tenir accés a totes les idees que es van dissenyar, amb el contacte de tots els industrials participants i l'entitat de tècnics de barri d'Oasiurbà. Tot aquest material està obert a la ciutadania i es pot trobar a la web www.cohabraval.com. Cada prototip és escalable a altres finques de la ciutat i cada organització pot actuar com a agent actiu per dur-ho a terme.